

Kopja Informali ta' Sentenza

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT MC KEON**

Seduta tas-6 ta' Novembru, 2012

Citazzjoni Numru. 645/2009

Alex Ellul Sullivan (ID No. 425365M)

kontra

**Noel Vella u
Malta Freeport Terminals Limited**

II-Qorti :

I. Preliminari

Rat ir-rikors guramentat prezentat fl-1 ta` Lulju 2009
li jaqra hekk –

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Illi fl-24 ta` Mejju 2008 gewwa l-Malta Freeport Terminals compound, B`Bugia sehh incident li fih crane b`nru RTG 45 proprjeta` ta` Malta Freeport Terminals Limited u li kien qed jigi operat minn Noel Vella habat mal-vettura tal-marka Renault numru EBM 539 proprjeta` tar-rikorrenti u kkaguna hsarat kbar f`din l-istess vettura ;

2. Illi ghal dan l-incident jahtu solidalment l-intimati Noel Vella u Malta Freeport Terminals Limited billi dawn kienu qed joperaw dan il-crane b`mod traskurat u negligent, kif ukoll minhabba l-fatt illi ma kien hemm l-ebda sinjali mal-art biex juru illi dan il-crane kien qed jopera u kellu jghaddi f`dak il-post fejn gara l-incident ;

3. Illi b`rizultat ta` dan l-istess incident, ir-rikorrenti sofra danni konsiderevoli, u dana minhabba l-hsarat konsiderevoli li garrbet il-vettura Renault numru EBM 539 liema danni b`kollox jammontaw ghal €20,595.00 jew somma oħra verjuri u dana billi l-vettura giet ikkonsidrata bhala "beyond economic repair" u dana kollu kif sejjer jigi ampjament provat waqt is-smigh tal-kawza ;

4. Illi l-intimati ghalkemm interpellat sabiex jaddivjenu ghal-likwidazzjoni u hlas tad-danni baqghu inadempjenti ;

5. Illi dawn il-fatti huma maghrufa personalment lill-esponenti nomine ;

6. Illi ghalhekk kellha ssir din il-kawza.

Ghaldaqstant, l-esponenti jitolbu bir-rispett ghaliex din il-Qorti m`ghandhiex, prevja li jinghataw id-dikjarazzjonijiet u l-provvedimenti opportuni :

1. *Tiddikjara l-konvenuti, jew min minnhom, solidament responsabbli għall-incident in kwistjoni u d-danni relattivi minhaba traskuragni u negligenza kif premiss ;*

2. *Tillikwida d-danni sofferti mill-esponenti fl-ammont ta` ghoxrin elf, hames mija u hamsa u disghin Euro (€20595.00) jew somma ohra verjuri okkorrendo permezz ta` periti nominandi ; u*

3. *Tikkundanna lill-intimati jew min minnhom in solidum sabiex ihallu lir-rikorrenti dik is-somma hekk likwidata in linea ta` danni flimkien mal-imghaxijiet legali mid-data tan-notifika ta` ittra ufficjali tas-17 ta` Lulju 2008.*

Bl-ispejjez ta` dawn il-proceduri, inkluzi dawk ta` ittra ufficjali datata 17 ta` Lulju 2008, kontra l-intimati li jibqghu minn issa ngunti ghas-subizzjoni tagghom.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mill-attur u l-elenku ta` dokumenti esebiti mar-rikors guramentat.

Rat ir-risposta guramentata prezentata fis-6 ta` Awissu 2009 li taqra hekk –

(i) Illi fl-24 ta` Meju 2008 sehh incident f`Terminal One, North Quay, Bay 14 fil-Malta Freeport Terminals fil-Port ta` Kalafrana, limiti ta` Birzebbuga, liema incident sehh bejn il-gantry crane internament numerat RTG 45, proprjeta` tas-socjeta` intimata, u mhaddma mill-intimat Vella u l-vettura bin-numru tar-registrazzjoni EBM 539 proprjeta` tar-rikorrent ;

(ii) Illi l-incident sehh wara illi r-rikorrent ipparkja l-vettura tieghu fuq il-moll in kwistjoni, preciz f'nofs il-karreggjata maghrufa bhala RTG Lane, u li tidher cament demarkata u delinejata fir-ritratti annessi u mmarkati bhala Dok. MFT1 sa MFT6 – liema karreggjata tintuza sabiex il-gantry cranes jitmexxew f'direzzjoni jew ohra sabiex jinhattu u / jew jitghabbew il-containers. Wara illi halla l-vettura tieghu f'dan il-post, jirrizulta illi r-rikorrent tela` abbord il-vapur MV Indamex Colorado illi kien qieghed trakkat fil-port f`dak il-hin ;

(iii) Illi jigi rrilevat illi dawn il-gantry cranes (fosthom dik numerata RTG 45) jithaddmu minn operatur (f`dan il-kaz l-intimat Vella) illi jkun f`kabina fl-gholi fil-parti ta` fuq nett tal-crane – u cioe` f`gholi ta` kwazi sitt jew seba` sulari, minn fejn avolja jkollu a bird`s eye view ta` dak kollu li hemm madwaru, ovvjament l-uniku post illi ma jidhirx huwa dak illi hemm precizament taht is-saqajn tal-crane, fejn sewwasew halla l-vettura tieghu r-rikorrent b`sogru liema bhalu, izjed u izjed meta jigi kkunsidrat illi r-rikorrent huwa ship chandler li huwa midhla sew mal-post in kwistjoni u ma` l-operat ta` l-ingenji u l-makkinarju fuq il-moll tal-Freeport ;

(iv) Illi jigi ddikjarat ghal kull buon fini illi l-intimat Noel Vella kien u ghadu mpjegat tas-socjeta` intimata Malta Freeport Terminals Limited u fil-hin ta` l-incident kien qieghed jaqdi dmirijietu fuq il-post tax-xoghol kif suppost ;

U ghaldaqstant l-intimati umilment jeccepixxu :

1. Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra r-rikorrent, u dana stante illi l-incident in kwistjoni ma sehhx b`xi tort ta` l-intimati, izda unikament tort tar-rikorrent stess illi halla l-vettura tieghu f`post fejn huwa pprojbit illi tipparkja u ezattament fuq il-moll f`Terminal One, North

Quay, Bay 14 f'karreggjata (ossija "RTG Lane" carament delinejata u demarkata fejn kienet qed tithaddem "gantry crane" enormi, u f' post fejn kien kompletament mohbi mill-operatur ta` l-istess "gantry crane", ossija l-intimat Noel Vella li kien qed ihaddem il-crane in kwistjoni fl-gholi – u dana b`sogru, traskuragni, u negligenza lampanti da parti ta` l-istess rikorrent, hekk kif ser jigi ppruvat ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza ;

2. Illi minghajr pregudizzju ghall-kwistjoni tar-responsabbilta`, il-kwantum tad-danni reklamati mir-rikorrent huwa wkoll ikkontestat, u r-rikorrent ghandu jressaq kull prova necessarja skond il-ligi sabiex jipprova dak minnu pretiz;

3. Salv eccezzjonijiet ulterjuri skond il-ligi.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mill-konvenuti.

Semghet ix-xiehda tal-attur fl-udjenza tal-1 ta` Marzu 2010 (fol 39 sa fol 49) u fl-udjenza tas-17 ta` Jannar 2011 (fol 68 sa fol 73), u rat id-dokumenti li l-attur ressaq fl-ewwel (fol 32 sa fol 37) u fit-tieni udjenza fuq riferiti (fol 74 sa fol 79).

Rat in-nota ta` Auto Sales Ltd (fol 53).

Rat il-verbal tal-access li sar fuq il-post fil-25 ta` Mejju 2010 (fol 59 sa fol 60).

Rat in-nota (u l-affidavit) tal-attur (fol 80 u fol 81).

Semghet ix-xiehda ta` Eman Schembri (fol 86 sa fol 100) u ta` Francis Mifsud (fol 101 sa fol 111).

Semghet ix-xiehda tal-konvenut fl-udjenza tat-23 ta` Jannar 2012 (fol 120 sa fol 146) u rat id-dokument li kien prezentat waqt l-istess udjenza (fol 147 sa fol 160).

Semghet ix-xiehda ta` Paul Ellul (fol 171 sa fol 173) u tal-attur (fol 174 sa fol 185) fl-udjenza tat-8 ta` Mejju 2012, f`liema udjenza inghalaq il-gbir tal-provi.

Semghet is-sottomissjonijiet tal-ahhar fl-udjenza tal-31 ta` Mejju 2012.

Rat id-digriet taghha moghti f`din l-udjenza fejn halliet il-kawza ghas-sentenza ghal-lum.

Ikkunsidrat :

II. Responsabilita`

1) Provi

Mar-rikors guramentat kien esebit rapport tal-incident imhejji mis-*Senior Security Manager* tal-Malta Freeport u datat 24 ta` Mejju 2008 (fol 4 u fol 5) jinghad hekk *inter alia* –

... According to Vella ... when he was moving down at Bay 14 the RTG stopped and informed the operations concerned. Further stated that from the trolley side he can't see the other side and when he went down noted that the RTG collided with a vehicle type Renault Magane Reg No 539 which was left parked to the RTG outside painted line.

In the meantime the vehicle's owner Alexander Sullivan ... stated that he parked his vehicle ... and went on board to pick up his orders as a ship chandler. Same complained that he parked near the RTG line because there is no other visible lines marked on the ground ...

Mal-istess rapport, kien esebit skizz (fol 6) li sar min-nies tal-Malta Freeport.

Mar-risposta guramentata kienu esebiti sitt ritratti (fol 16 sa fol 21) li ttiehdu ezatt wara l-incident bil-vettura u l-crane ghadhom fil-post fejn spiccaw wara l-habta ; l-istess ritratti kienu esebiti mill-attur ukoll (fol 32 sa fol 37).

L-attur xehed illi fl-24 ta` Mejju 2008 huwa kellu xoghol ta` *ship-chandling* abbord il-bastiment *M.V. Indamex Colorado* li kien sorgut il-Freeport. Ipparkja l-vettura tieghu Renault Meganbe Nru. EBM 539 fuq il-moll bil-quddiem taghha ihares lejn Birzebbugia.

Ighid – *ghandek inti u niezel il-karreggjata tal-moll ... fuq ix-xellug ghandek hjajt qisu containers on the right ghandek crane li huwa jimxi fuq it-tracks mal-art.* Il-moll jiehu traffiku f`direzzi joni wahda. Hemm tliet karreggjati bi spazju ghal tliet vetturi ma` genb xulxin.

Ighid : *fin-nuqqas ta` linji mpinguti mal-art li ghamilt peress li kien kmieni filghodu kienet daqsxejn kwiet, kemm jista` jkun ipparkjajt mal-genb tal-karreggjata li kienet fuq ix-xellug.* Ipparkja man-naha tal-containers. Ma` dik in-naha jaf li jghaddi crane li jimxi bir-roti. Pero` fil-hin li pparkjat ma deher l-ebda crane.

Ighid – *qghadt niccekkja along the road straight across jekk kienx hemm xi crane ghal li jista` jkun ghaliex*

Kopja Informali ta' Sentenza

jien kelli ghazla jew inhalli l-karozza sewwa fin-nofs tal-wesgha tal-karreggjata jew inkella taghmilha mal-genb.

Ix-xhud ighid illi ghazel li jiparkja kemm jista` jkun mal-genb flok ihalli l-vettura pparkjata f`nofs il-karreggjata bir-riskju li tiswa` milquta mit-trakkijiet tal-burdnara ghaddejjin bit-taghbija tal-containers.

Ikkonferma li fejn iparkja ma kien hemm l-ebda linji li juru li l-parkegg ta` vetturi kien projbit. Dan apparti, fejn kienet iparkjata, il-vettura kienet tidher ghal kulhadd. Sa halla mixghula l-*hazard lights*.

Mir-rapport tal-Freeport, jirrizulta (b`riferenza ghall-posizzjoni tal-*bays*) illi li l-crane ossia l-*gantry* lahaq mexa tul ta` almenu 200 sa 300 metru sakemm laqat il-vettura tieghu.

Il-vettura tieghu sfat milquta meta kien abbord. Bid-daqqa li qalghet, il-vettura daret *anti-clockwise*.

L-attur esebixxa ritratt Dok LB1 bhala prova illi fejn gara l-incident ma kienx hemm linji sofor. Ipprezenta ritratt iehor Dok LB2 li ttiehed ftit qabel l-access li juri l-linja s-safra.

Fil-**kontroezami**, l-attur spjega dwar dawn ir-ritratti tal-ahhar illi *poggejna l-istess posizzjoni dik il-karozza li hija identika ghall-karozza li kellha l-accidenbt ghax xtrajt ohra bhalha ... u poggejtha l-istess posizzjoni biex niehu ritratt relattivament tal-karozza ma` l-art ...*

Fil-verbal tal-**access** kondott mill-Qorti jinghad hekk

—

Il-partijiet indikaw lill-Qorti l-post fejn gara l-incident.

Mhux kontestat li l-vettura tal-attur kienet ipparkjata f'zona kostitwita minn moll wiesgha u twil li jippermetti t-transitu ta' vetturi ta' kull xorta (purche` jkollhom appositu permess) u fejn f`xi hin jew iehor isir caqliq ta' containers.

Lanqas ma hu kontestat li l-vettura kienet ipparkjata max-xellug bil-faccata thares lejn Birzebbugia u allura bil-wara tagħha lejn Kalafrana.

Fuq ix-xellug nett tal-moll, jingemghu wiehed fuq l-iehor, il-containers.

Minn ma` genb dawn il-containers, ighaddi crane maghruf bhala RTG b`mod fiss u vertikali, u cioe` fit-tul mhux fil-wisgha, li ghandu l-funzjoni li jisposta container minn post għal iehor.

L-RTG huwa apparat goff, kbir fid-daqs u għoli fejn l-operatur ikun ukoll f`gabina fl-għoli. Pero` t-transitu tieghu huwa dejjem fil-vertikali.

L-RTG involut fl-incident ma setax ikun rintraccjat.

Għad irid jigi pruvat jekk l-RTG involut fl-incident kellux inkella le xi mirja jew inkella xi senjalazzjoni li tindika l-presenza ta' vetturi fil-prossimita` tat-tragitt tieghu.

Dak li rat il-Qorti waqt l-access, għall-fini ta' dimostrazzjoni, kellu l-mirja intizi sabiex ighinu l-lookout tal-operator.

Max-xellug tal-moll, il barra mill-containers migmugħa fuq xulxin, u allura orizzontalment, lejn it-tarf tal-moll u cioe` lejn il-bahar, il-Qorti osservat il-post mnejn ighaddi l-RTG.

Il barra, u cioe` lejn it-tarf tal-moll, kienu osservati mpingija fuq il-moll xi linji vertikali senjalati minn zewg kuluri partikolari u cioe` l-abjad u l-isfar.

Il-Qorti osservat linja bajda fit-tul fejn 'il gewwa minnha jsir l-istacking tal-containers, linja ohra bajda 'il barra minnha, linja ohra din id-darba safra fejn ighaddi l-RTG, aktar 'il barra linja ohra bajda u fuq barra nett linja ohra safra. `L hemm minn dik il-linja safra jghaddi t-transitu tal-vetturi fil-Freeport.

Il-Qorti trid li rapprezentanti tal-kumpannija konvenuta jghidu bil-gurament x'jfissru jew x'funjzoni ghandhom dawn il-linji kuluriti abjad u isfar.

Bl-istess mod, l-attur ghandu jispjega bil-gurament tieghu fejn kienet ipparkjata l-vettura tieghu fil-konfront ta' dawn il-linji.

Eman Schembri, Deputy Senior Security Manager tal-Malta Freeport, ikkonferma r-rapport tal-incident li hejja hu a fol 4 sa 6 tal-process. B`riferenza ghall-iskizz a fol 6 huwa xehed illi l-RTG ghandu l-lane mnejn ighaddi ; il-lane huwa indikat fl-iskizz. Il-lane huwa mmarkat b`linji dojq mizbugha bl-isfar. Il-lane ta` hdejh huwa *clearance lane* u jrid jinzamm liberu minn vetturi ta` kull xorta. Skond ir-regolamenti tal-Freeport, fil-post tal-incident, ma jistax isir parkegg ta` vetturi hlief bejn il-*yellow line 2* u l-*yellow line 3* riferibbilment ghall-iskizz. F`dik il-posizzjoni il-vettura ma tkunx *in the way*. Ir-regolamenti tal-Freeport huma ben noti ghall-operaturi li jiffrekwentaw il-post fosthom l-attur. Dawn juru fejn jista` jsir il-parkegg. Billi fil-hin li gara l-incident kien hemm *change of shift* nies tas-*security* fuq il-post ma kienx hemm.

Fil-**kontroezami**, Schembri xehed illi kull min jidhol ghax-xoghol il-Freeport jinghata kopja tar-regolamenti li mhumieq ktieb fir-realta` izda serje ta` *sheets*. Ikkonferma li fejn sfat milquta l-vettura tal-attur ma kienx hemm mitkub *no parking*. Lanqas il-kliem *keep clear* ma hemm. Pero` li trid izzomm *clear* johrog mis-sinjali mpingija fuq il-moll.

Francis Mifsud, *engineering foreman* fil-Malta Freeport, xehed illi l-RTG involut fl-incident kien jahdem tajjeb. Jimxi fid-dritt. Kellu *warning system* kostitwit minn qniepen man-naha ta` isfel hdejn it-tyres b`mod illi kif ikun miexi l-qniepen idoqqu awtomatikament. Ghal matul il-lejl ghandu wkoll *warning lights*.

Il-Qorti stqasiet hekk lix-xhud –

Meta tkun fil-kabina, xi vettura li qieghda fil-passagg fejn mhux suppost tkun ghax hija fil-linja li fiha jkun ghaddej dan l-RTG jidher ghall-operator minn fuq ?

Ix-xhud wiegeb hekk –

L-operator meta qieghed isuq il-crane il-kabina tieghu tkun qeghda ahna nghidulha parking position, tkun ipparkjata f`postha. Hu jara l-lane ta` tahtu, jara l-posizzjoni ta` tahtu. Is-side l-iehor ma jkunx jista` jarah ghax ikun hemm il-containers ovvjament jostakolaw.

Kompla : fejn ikun bilqeghda l-operator, faccata, il-gnub u that huma kollha tal-hgieg biex ikollu vizibilita` tajba.

Kien mistoqsi –

lateral vision kemm jista` jiftah `l hemm u `l hawn, kemm hi ristretta jew kemm hi wiesgha dik il-vizwali li ghandu ?

Wiegeb –

Dik jista` jara hafna fit-tul, mhux problema.

L-uniku *obstruction* huma l-containers skond kemm ikunu gholjin jew ikunu baxxi. Il-genb l-iehor ma jkollux

access ghalih ghax hemm il-containers fin-nofs u ma jista` jara bl-ebda mod. Ghalhekk fejn kien hemm il-vettura kienet il-*blind side* tieghu. Ikkonferma li r-ritratti esebiti mir-risposta guramentata juru kif spiccat il-vettura wara l-incident.

Fil-**kontroezami**, Mifsud xehed illi l-RTG in kwistjoni ma kellux camera installata bhal ma hemm installati fl-ingenji l-godda.. Il-camera hija ntiza biex l-operator ikun jista` jara via l-monitor il-*blind positions*.

Il-konvenut **Noel Vella** xehed illi huwa kien qiegħed isug l-RTG li kien involut fl-incident. Il-gabina kienet gholi ta` tliet sulari. Minn dik il-posizzjoni, seta` jara biss tahtu. Il-gabina hija mdawra bil-hgieg. L-RTG ighaddi minn bejn linji mpingija fuq il-moll li huma rizervati ghalih. Dan ghaliex huwa tat-tip li jimxi fuq ir-roti mhux fuq ir-rails. Hu ried imur minn blocca ghal ohra. Ghalhekk kien sejjer f`posizzjoni dritta. Tahtu kien hemm it-trakkijiet qegħdin jistennew biex jitghabbew. Hu kien ser itella` container. Pero` inghata struzzjonijiet biex jagħmel operazzjoni differenti band`ohra. Hu u miexi l-RTG kellu l-qniepen (mhux sirena) u l-beacon lights. Qal hekk b`riferenza għall-qniepen – *Alla hares ma jkollokx lilha ghax kieku lanqas tinduna biss li miexi. Tinsiex li dan kollox bid-dawl* ...Hu kien għaddej minn bejn il-linji s-sofor li jieħdu l-wisgha tal-RTG. Minn fuq u cioe` mill-gabina huwa jara tajjeb il-linji s-sofor u allura fejn suppost jimxi. Huwa kellu jimxi minn bay 62 għal bay 15. Kull bay ikollha 36 container go fiha. Hu u miexi ra l-containers stakkjati fil-gholi. Ma setax jara x`kien hemm fl-art in-naha l-ohra. Hin minnhom hass il-habta, l-RTG tbandal u waqaf. Il-karozza ma rahiex minn hemm fuq. Meta niezel mill-crane, raha mahbuta taht l-RTG ; spiccat fuq ir-rotta. Ghalkemm ma rahiex qabel l-incident, il-vettura bilfors kienet qegħda tokkupa parti mil-linji rizervati għall-RTG ghaliex altrimenti ma kienx jolqoħa. Ir-ritratti esebiti minn fol 16 `il quddiem juru l-istat ta` fatt wara l-incident.

Fil-**kontroezami**, il-konvenut ikkonferma illi kien miexi fid-dritt bla ma nduna bil-presenza tal-vettura tal-attur. Fit-tul quddiemu ma setax jara ghaliex quddiemu u tahtu kien hemm ix-xoghol. Minn fejn kien qiegħed hu ma setax jara l-vettura pparkjata. Dak l-RTG ma kellux camera. Li kieku kellu kien jara l-vettura pparkjata fi trieqtu. Mingħajr il-camera ma setax jaraha.

2) **Risultanzi**

Mhux kontestat illi meta sfat milquta mill-RTG misjuq mill-konvenut Noel Vella, il-vettura tal-attur kienet ipparkjata, bl-attur fuq xogħol abbord bastiment li kien ittrakkat mal-moll tal-Freeport.

Billi sfat milquta vettura ipparkjata, japplika l-principju "*res ipsa loquitur*". Applikat dan il-principju għall-kaz tal-lum, ifisser li huwa l-oneru tal-konvenuti li jippruvaw illi ma kellhom l-ebda htija għall-incident li fih sfat milquta l-vettura tal-attur [ara – "**Atlas Insurance Agency Company Limited vs Brian Cilia**" (Prim`Awla - 16 ta' Jannar 2001) ; "**Sultana Brothers Transport Limited vs Christopher Camilleri**" (Prim`Awla - 2 ta' Ottubru 2001 ; "**Middle Sea Insurance p.l.c. vs Jason Scerri**" (Prim`Awla - 7 ta' Dicembru 2000), "**John Formosa noe vs Joseph Zammit**" – (Prim`Awla - 30 ta' April 1993), "**Charles Tonna vs Joseph Cassar**" (Appell Civili - 14 ta' Mejju 1971) u "**Edgar Zahra vs Carmelo Vassallo**" (Appell Civili - 5 ta' April 1971).

Din il-Qorti sejra tqis il-principju ta' *res ipsa loquitur* skond il-posizzjoni processwali ta' kull wieħed mit-tliet kontendenti.

Il-posizzjoni tal-attur –

Isostni li pparkja mal-genb mhux f'nofs il-moll sabiex ma jhallix il-vettura f'qaghda fejn setghet tintlaqat mill-ingenji. Isostni li pparkja fejn ma kienx projbit li jaghmel hekk. Fid-difiza taghha, il-kumpannija konvenuta ghamlet enfasi fuq il-fatt li fuq il-post kien hemm linji traccjati li juru fejn kellu jsir parkegg, minn fejn kellhom ighaddu l-RTGs u mnejn kellu ighaddi t-traffiku in general. Tghid li kollox kien spjega f' regolamenti li mhux biss kienu a konoxxenza tal-utenti kollha tal-Freeport izda li kopja taghhom kienu jinghataw lil kull min kien jinghata permess jidhol fiz-zona tal-Freeport. Minkejja din l-enfasi kollha da parti taghha, fl-ebda waqt tal-kawza, ma l-kumpannija konvenuta dehrilha li kellha tipprezenta kopja ta' dawn ir-regolamenti. Min-naha tieghu, l-attur jikkontesta li kien hemm linji fuq il-post li juru fejn kellu u fejn ma kellux isir parkegg.

Din il-Qorti tistqarr illi ssibha diffiqli taccetta li fuq il-moll fejn gara l-incident ma kienx hemm linji traccjati. Dan jinghad ghaliex il-linji jidhru fir-ritratti esebiti. Daqstant iehor issibha diffiqli taccetta li qabel l-attur ipparkja ma kienx jaf li fil-Freeport il-parkegg u t-transitu tal-vetturi u tal-ingenji kien regolat b`mod intiz sabiex ir-riskju ta` incident jigi skansat kemm jista` jkun. Din il-Qorti hija propensa taccetta bhala fatt illi l-attur ipparkja fejn ipparkja ghaliex billi kien ghadu kmieni fil-gurnata meta tela` abbord, qies li kien ikun ghaqli aktar ghalih li jipparkja fil-genb, milli fin-nofs.

Ma kienx pruvat mill-konvenuti jew min minnhom in linea mal-principju ta` *res ipsa loquitur* li l-attur kien jaf qabel ipparkja illi kien qed jipparkja f`post rizervat ghall-RTGs. Din il-Qorti tasal biex tghid illi anke li kieku kien jaf l-attur li kien qieghed jipparkja f`post ipprojbit, dak il-fatt ma kien ighati dritt lil hadd li bl-esercizzju tad-diligenza ta` *bonus paterfamilias* jahbat mal-vettura tieghu. Del resto huwa oggettivament ippruvat ghas-sodisfazzjon ta` din il-Qorti illi fil-post fejn kienet il-vettura tal-attur la kienet mistura u lanqas imqeghda b`mod li tirrendi incident inevitabbli.

Fil-kaz tal-attur, il-konkluzjoni ta` din il-Qorti hi li anke jekk l-attur ipparkja fejn ma kellux jipparkja, dak il-fatt *ut sic* ma kienx jirrendi lill-attur fic-cirkostanzi tal-kaz unikament jew parzjalment responsabbli ghall-incident.

Il-posizzjoni tal-konvenut Noel Vella –

Dan il-konvenut, korraborat minn xhieda teknici, kien konvincenti fir-resokont tal-fatti. Ma ccaqlaqx virgola mit-tesi ewlenija tieghu illi fid-direzzjoni fejn kien sejjer, bl-gholi fejn kien qieghed fl-RTG, bil-mezzi teknici li kien jippresta ruhu ghalihom l-RTG, u bil-madwar tieghu kollu containers huwa ma setax jara l-vettura tal-attur ipparkjata. Difficili tasal ghal dan il-konvinciment meta qara tax-xiehda. Tasal ghalih pero` jekk tmur fuq il-post kif ghamlet il-Qorti. Ghaliex huwa minnu li l-RTG kien miexi dritt u ghat-tul, fl-istess waqt l-operatur kellu *blind spots* fosthom il-presenza ta` oggett wieqaf fil-via tieghu li mnejn kien fil-gabina ma kienx jippermetti li jara minghajr l-awzilju ta` apparat apposta. Ir-ritratti esebiti jaghtu indikazzjoni tad-dinamika tal-incident. Mela ghal din il-Qorti dan ma kienx kaz ta` nuqqas ta` proper lookout ghaliex fil-kaz tal-lum il-vettura ma kenitx *in plain view* tal-operatur ossia tal-konvenut Vella. Din il-qorti ghalhekk qeghda tesonerah minn kull htija ghall-incident.

Il-posizzjoni tal-kumpannija konvenuta –

Din il-qorti ma tistax tghid daqstant fil-kaz tal-kumpannija konvenuta. Mill-mument li persuna tidhol il-Freeport, kellha tassikura ruhha li taf ir-regoli. Din il-qorti mhijiex konvinta li hekk kien il-kaz. Issem mew regolamenti li suppost kienu a kononxxenza ta` l-utenti tal-Freeport izda prova taghhom ma ngabitx. Accettat li li kien hemm *traffic routes* dak wahdu ma kienx bizzejjed. Kellha tassikura li b`mizuri ta` sorveljanza adegwati u

effettivi tara li mizuri ta` prevenzjoni u skansar ta` incidenti kienu *in place*. Mhijiex skuza li l-incident gara meta kien hemm *change of shift* u allura sorveljanza xejn. Li kieku tassew l-attur ipparkja hazing, u l-mizuri ta` sorveljanza kienu *in place*, xi hadd kien jaghti avviz lill-konvenut Vella u lill-attur. Fuq kollox pero` jigi rilevat illi l-RTG in kwistjoni kien riskju fih innifsu. Mhux bizzejjed li kellu istallati fih mizuri biex jissenjalu l-prossimita` tieghu ghaliex min bhall-attur kien abbord ma kienx sejjer jisma` l-qniepen idoqqu f`ambjent storbju bhal ma hu l-Freeport. Dak li kien vitali huwa li l-RTG kellu jkun munit b`apparat ghall-beneficcju tal-operatur biex ighinu jezercita ahjar il-*proper lookout*. Sprovvist kif kien l-RTG minn camera li turi sewwa, l-konvenut Vella kien prekluz milli jara. Fil-fatt Vella ma setax jara xejn b`riferenza ghall-vettura u dan huwa hazin mhux b`nuqqas ta` Vella izda unikament b`nuqqas tal-ghodda li tatu l-Freeport. Ghalhekk din il-qorti issib il-prova tan-ness ta` kawzalita` bejn il-fatt kolpuz u l-event dannuz fin-nuqqasijiet tal-Freeport li unikament wasslu ghall-incident u ghall-konsegwenzi tieghu.

Ikkunsidrat :

III. Danni

1) Provi

L-attur xtara gdida l-vettura li kienet involuta fl-incident. Akkwistaha fil-25 ta` Mejju 2007 u cioe` sena qabel l-incident ghall-prezz ta` €19,800 u cioe` Lm8500 (ara fol 54). Biex hareg il-vettura fit-triq inkorra spiza ta` €250 u cioe` Lm107 (ara dettalji a fol 81). Kellu spiza ta` rmonk fl-ammont ta` €81 u cioe` Lm35. Konsegwenza tal-hsara li garrbet fl-incident, kienet dikjarata *beyond economical repair* mis-surveyor inkarikat mill-kumpannija konvenuta. Wara l-incident, l-attur biegh ir-wreck ghall-

valur ta' €2330 u cioe' Lm1000 (ara fol 72). Id-danni pretizi mill-attur jammontaw ghal €17,801.

Skond ir-rapport tas-surveyor tal-kumpannija konvenuta (ara fol 147 et seq), il-*preaccident value* tal-vettura kien ta' €17,819 u cioe' Lm7650 – figura li din il-Qorti tqis reali u skond is-suq. Ir-*wreck value* tal-vettura kien ta' €1,200 u cioe' Lm515.

2) Likwidazzjoni

Kollox meqjus din il-Qorti hija tal-fehma li d-danni attrici ghandhom jigu likwidati kif gej – in kwantu ghall-*preaccident value* tal-vettura, dan ghandu jigi likwidat fl-ammont ta' €17,819, l-attur ma ghandu jinghata l-ebda rimbors tal-licenzji fl-ammont minnu pretiz ta' €250 ladarba ghamel uzu tal-vettura ghal tal-inqas sena qabel l-incident, il-valur tar-*wreck* qed jigi stabbilit fl-ammont ta' €1400 fl-assenza ta' dokumenti gustifikattivi waqt li qeghda tkun accettata l-ispiza ta' €81 ghall-rmonk billi ma hemmx dubju li biex telqet mill-post tal-incident il-vettura kellha tingarr. Il-kontegg tad-danni ghalhekk huwa : $€17,819 + €81 - €1400 = \underline{€16,500}$.

3) Imghax

L-attur talab il-hlas ta' danni fl-ammont ta' €20,595. Din il-Qorti illikwidat danni f'ammont inferjuri. Biex taghmel hekk, kellha taghmel process ta' likwidazzjoni. Fic-cirkostanzi ghalhekk ighodd il-principju *in liquidandis non fit mora* bil-konsegwenza li l-imghax ghandu jghaddi b'effett mil-lum.

Decide

Kopja Informali ta' Sentenza

Ghar-ragunijiet kollha premessi din il-Qorti qeghda taqta` u tiddeciedi din il-kawza hekk –

Tilqa` l-linja difensjonali ta` l-konvenut Noel Vella. Ghalhekk qeghda tilliberah mill-osservanza tal-gudizzju.

Tichad il-linja difensjonali tal-konvenuta Malta Freeport Terminals Limited (C27581).

Tilqa` l-ewwel talba attrici limitament fil-konfront tal-konvenuta Malta Freeport Terminals Limited (C27581).

Tipprovdi dwar it-tieni talba billi tillikwida d-danni tal-attur fl-ammont ta` sittax-il elf u hames mitt Ewro (€16,500).

Tilqa` t-tielet talba limitament fil-konfront tal-konvenuta Malta Freeport Terminals Limited (C27581) billi tikkundannaha sabiex thallas lill-attur is-somma ta` sittax-il elf u hames mitt Ewro (€16,500) bl-imghax legali b`effett mil-lum.

Tikkundanna lill-konvenuta Malta Freeport Terminals Limited (C27581) sabiex thallas l-ispejjez kollha ta` din il-kawza inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tas-17 ta` Lulju 2008.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----